

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту
завідувач кафедри
_____Янковий О. Г.
«_____» _____2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»

за темою:

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ
ПІДПРИЄМСТВА

Виконавець:

студентка ФЕУП – 45 групи
(факультет)

Чернега Дар'я Юріївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К. е. н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кічук Оксана Сергіївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ВИРОБНИЧИ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність основних виробничих фондів та їх роль у діяльності підприємства.....	6
1.2. Відтворення основних засобів	16
1.3. Класифікація основних засобів	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ТОВ «ЦЕМЕНТ»	36
2.1. Характеристика підприємства ТОВ «Цемент»	36
2.2. Аналіз економіко-господарської діяльності ТОВ «Цемент».....	45
2.3. Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства.....	52
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	62
3.1. Загальні напрями підвищення ефективності використання основних фондів	62
3.2. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок продажу частки невиробничих приміщень.	65
3.3. Підвищення ефективності використання основних фондів за рахунок збільшення продуктивності млинів.....	68
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76

ВСТУП

Основні фонди є одним з найважливіших факторів будь-якого виробництва. Їх стан та ефективне використання прямо впливає на кінцеві результати господарської діяльності підприємств.

Основні фонди – це матеріальні цінності, що діють в незмінній натуральній формі протягом тривалого періоду часу і втрачають свою вартість частинами у міру зносу, відшкодовуються тільки після проведення декількох виробничих циклів. Підстава матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання складають основні засоби, які визначають його технічний рівень, асортимент, кількість і якість продукції, що випускається, виконання робіт і наданих послуг.

Основні фонди складають основу матеріально-технічної бази економічного суб'єкта, що визначають його технічний рівень, асортимент, кількість і якість продукції, що випускається, виконуваних робіт, послуг, що надаються. Варто підкреслити, що склад основних фондів відображає різні матеріально-технічні цінності, які використовують як засоби праці в натуральній формі протягом невизначеного періоду часу у виробництві продукції, при виконанні різних видів робіт, надання послуг або для управлінських потреб підприємства.

В економічній літературі існує велика кількість різних думок щодо поняття основних виробничих фондів. Тлумаченню цього терміна присвячено безліч теоретичних досліджень. Однак до сих пір серед економістів немає єдиної думки з питання трактування основних виробничих фондів як економічної категорії. Значний внесок у розробку теоретичних основ і вивчення практичних проблем ефективного використання основних засобів підприємств внесли такі економісти як Є.О. Князева, В.І. Титов, А. Єфремова, А.Д. Аюшієв, А.А. Гарифуллина і ін.

Висловлені обставини зумовили актуальність і вибір теми дипломного дослідження.

Мета роботи: дослідження теоретичних і прикладних засад ефективного формування, фінансування і використання основних фондів та розробка на цій основі ефективної політики управління основними фондами для певного підприємства.

Для досягнення головної мети дослідження необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність основних фондів і їх значення в забезпеченні ефективності відтворювального процесу, дослідити теоретико-методологічні і прикладні положення ефективного управління основними фондами підприємства;
- визначити сутність та особливі риси відтворювання основних фондів на підприємстві та значення цього процесу у сучасних умовах господарювання;
- провести системний аналіз існуючих класифікацій основних фондів та значення цих класифікацій у реальній діяльності промислових підприємств;
- провести комплексний аналіз ефективності діяльності підприємства ТОВ «Цемент»;
- на основі виявлення перспективних напрямів розвитку сучасних теоретико-методичних підходів підвищення ефективності управління основними фондами розробити і обґрунтувати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності їх використання.

Об'єкт дослідження: ТОВ «Цемент».

Предмет дослідження теоретичні і прикладні аспекти ефективного використання основних фондів підприємства.

Методичну базу дипломного дослідження складають монографічний метод дослідження наявних інформаційних і літературних джерел, наукових праць, методи фінансового аналізу: розрахунок і оцінка фінансових

коефіцієнтів; економіко-математичні і статистико-аналітичні методи і прийоми: зведення і угруповання статистичних даних; аналіз рядів динаміки, прийом ланцюгових підстановок в факторному аналізі; сучасні методи управління оборотними коштами підприємства: управління поточними фінансовими потребами підприємства.

Інформаційну базу дослідження складають дані бухгалтерської і фінансової звітності підприємства, інформація з періодичних видань, монографії, наукові статті і підручники вітчизняних і зарубіжних фахівців у області фінансового менеджменту.

Результати дослідження можуть бути використані в поточній фінансовій діяльності підприємства з метою прискорення оборотності оборотних коштів, зниження їх розмірів за рахунок часткового вивільнення і залучення в повторний оборот, що може сприяти підвищенню соціально-економічної ефективності на мікро- і макро-рівнях.

Дипломна робота складається з вступу, основної частини, представленої трьома розділами, висновку, списку використаних джерел і додатків.

ВИСНОВКИ

1. У господарській діяльності промислових підприємств важливу роль відіграють основні засоби, без яких виробничі процеси, виробництва і виконання робіт, по дорозі, не є неможливим. Особливо важливим є розробка на промислових підприємствах, оскільки вони є основою їх матеріально-технічної бази і є необхідною умовою організації виробничого процесу. Основні засоби характеризують матеріальне становище, технічний, виробничий та економічний потенціал промислового підприємства. По їх стану та використанню оцінюють інвестиційну привабливість підприємства.

2. Відтворення основних фондів – складний і багатогранний процес. Це процес оновлення основних фондів, тобто кругообіг основного капіталу. На першій стадії відбувається перенесення вартості основних фондів на готову продукцію. На другій стадії в результаті реалізації продукції перенесена вартість знаходить грошову форму, утворюючи амортизаційний фонд. Третя стадія характеризується перетворенням амортизаційного фонду, тобто грошової форми, в засоби виробництва, тобто в виробничу форму. Такий підхід до визначення відтворення основних фондів на сьогоднішній день є найбільш поширеним. Однак існує й інша точка зору, згідно з якою під відтворенням основних фондів розуміються економічні відносини, пов'язані з оновленням основних фондів. При цьому наголошується взаємозв'язок стадій відтворення основного капіталу: інвестування, виробництво, споживання і відшкодування їх вартості одночасно з «фізичним відновленням».

3. Дослідження проблем обліку, аналізу та контролю будь-якого облікового об'єкта, що формує той чи інший показник, не може носити комплексного характеру, якщо в ньому не будуть порушені питання економічної сутності та змісту, а також класифікації цього об'єкта. У зв'язку з цим завданням авторського дослідження є короткий виклад відомих

класифікаційних підходів до деталізації основних засобів, критична оцінка їх практичної значущості, а також розробка і обґрунтування нових класифікаційних ознак, використання яких могло б не тільки краще зрозуміти і переосмислити сутність основних засобів як об'єкта обліку, а й сприяти розвитку контрольно-аналітичних можливостей обліку і підвищенню достовірності бухгалтерської звітності організацій.

4. Одеський цементний завод – один із найбільший промислових виробників цементу в південному регіоні. Він почав свою роботу в 1965 році. Завод був побудований для того, щоби задовольнити локальний попит на цемент, оскільки Одеська область знаходиться далеко від промислово розвинутих районів крани. В 2011 році 51% акції підприємства були придбані швейцарською компанією Jura-Cement-Fabriken, що входе до складу ирландского будівельного холдингу CementRoadstoneHoldings (CRH) й на даний час завод повністю підпорядкований цій компанії. Головним видом діяльності ТОВ «Цемент» є виробництво цементу.

5. Аналіз діяльності підприємства свідчить про тенденцію зростання обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства. Так, за період який взято до обстеження приріст обсягів виробництва товарної продукції склав 107,3%. Приріст обсягів реалізованої продукції за той же час становив 106,6%. В 2017 році собівартість реалізованої продукції збільшилася на 93,7% у порівнянні з аналогічним показником 2015 р. та склала 558368 тис. грн. За досліджуваний період обсяг реалізованої продукції зріс на 106,6%. Витрати на 1 грн. реалізованої продукції скорочувались на протязі 2016 – 2017 рр. В 2017 р. витрати на 1 грн. реалізованої продукції склали 0,76 грн., що нижче аналогічного показника 2015 р. на 8,4%. Середньооблікова чисельність працівників підприємства в 2017 р. порівняно з 2015 р. скоротилася на 96 %. Враховуючи те, що обсяг товарної продукції в 2017 р. виріс на 107,3 % порівняно з 2015, фонд оплати праці в 2017 р. у порівнянні з 2015 р. збільшився на 133,7%.

6. Структура основних засобів постійно змінюється, але ці зміни відбуваються під впливом природних факторів зносу та амортизації. Так протягом періоду у структурі основних засобів постійно зростає питома вага будівель та споруд при тому, що у вартісному виразі їх обсяг скорочується. Знос основних засобів постійно зростає та становить на кінець дослідженого періоду 48,9%. Відповідно до цього скорочується коефіцієнт придатності з 0,611 у 2015 році до 0,511 у 2017-му. Фондовіддача основних засобів протягом періоду зростає. Загальний приріст за три роки становить 130% або 2,08 грн. реалізованої продукції на кожен гривню основних засобів. Це відбувається за рахунок сумісної дії двох факторів – зростання доходу від реалізованої продукції на 107,3% та скорочення вартості основних засобів підприємства на 10%.

7. Відповідно до цього скорочується фондоемність продукції, тобто для виробництва однієї гривні продукції підприємству потрібна менша вартість основних засобів. Зниження фондомісткості за період становить 56,6%.

8. Перший захід було спрямовано на скорочення вартості основних фондів за рахунок реалізації частки невикористаних фондів підприємства. показники ефективності використання основних фондів демонструють позитивну динаміку. На 0,2% зростає фондівіддача, скорочується фондоемність. Зростає рентабельність основних фондів на 2,5%.

9. Для підвищення продуктивності роботи млинів було запропоновано застосування інтенсифікаторів помелу. У результаті реалізації показники ефективності використання основних фондів демонструють позитивну динаміку. На 0,1% зростає фондівіддача, скорочується фондоемність. За рахунок збільшення маси прибутку значно зростає рентабельність основних фондів. Її приріст становить 7,7%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року № 92 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Основні засоби: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 від 1.01.2009 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/document/92427/> МСБО_16
5. Бабич О.В. Методика выявления путей повышения эффективности использования основных производственных фондов промышленного предприятия // Менеджмент в России и за рубежом. 2006. №4. С. 76-85.
6. Галузина С.М., Пупшис Т.Ф. Международный учет и аудит. СПб: Питер. 2006.
7. Єгупов Ю. А. Деякі аспекти аналізу беззбитковості та окупності інвестиційних проектів //Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 6 / Одес. держ. екон. ун-т.- Одеса: АТЗТ ІРЕНТТ, 2000. – С. 75-79.
8. Журавский Ю.А., Журавский М.Ю., Федоренчик Н.И. Изменение характера отношений по обновлению основного капитала фирмы в условиях развивающегося рынка. Кемерово: Изд-во КузГТУ, 2006. 196 с.
9. Журавский Ю.А., Шугрин С.Э. Регулирование обновление основных фондов в процессе инвестирования (на примере российской отрасли электроэнергетики) Кемерово: Изд-во КузГТУ, 2006. 208 с.

- 10.Завгородний В.П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка / В.П.Завгородний, В.Я.Савченко. – Киев. – 1997. – С. 157–248.
- 11.Задоя А.О. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник А.О. Задоя, С.В. Кузьмінов, Е.М. Лимонова та ін. за ред. А.О. Задоя. Дніпропетровськ. 2011.
- 12.Зайцев Н.Л. Экономика организации: учебник для вузов. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Экзамен, 2003. 624с.
- 13.Келеметова С.И. Воспроизводство основных фондов промышленных предприятий: взгляд в прошлое и современность // Научный журнал АКАДЕМА. 2009. URL: <http://academa.ru> (дата обращения: 29.09.2009).
- 14.Кемпбел Р. Макконел. Экономикс: принципы, проблемы, политика. Таллинн. 1995.
- 15.Кошельок Г.В. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства на основі грошових потоків / Янковий О.Г., Кошельок Г.В. // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – № 2 (63). – С 69-78.
- 16.Куренков Ю.В. Обновление основного капитала в США. М.: Прогресс, 1977. 344с.
- 17.Литвинов А.С. К вопросу определения сущности экономического воспроизводства / А.С. Литвинов // Економіка і організація управління. – 2014. - № 3 (19)- 4 (20). – с.166-174.
- 18.Літвінов О.С. Визначення сутності та складових організаційно-економічного механізму управління підприємством в умовах інноваційного розвитку / О.С. Літвінов, С.М. Капталан // Управління розвитком. - 2016. - № 3 (185). - с. 59-65.
- 19.Літвінова В. О. Економічна ефективність: сутність та форми / В. О. Літвінова // Вісник БУМІБ. – №2(26). – 2014. – С. 43–45.
- 20.Маркс К. Капитал М.: Политиздат, 1985. Т.2. 635 с.

- 21.Маркс К. Капитал. Критика политической экономии [Пер. И.И. Скворцова-Степанова]. – Т.2. – М.: Политиздат. – 1974. – 648 с.
- 22.Миль Дж.С. Основы политической экономии./ Дж.С.Миль / [Т.І.] – М.: Прогресс. – 1980.– 305с.
- 23.Моссаковский В. Некоторые вопросы начисления амортизации и системы налогообложения на предприятиях АПК / В.Моссаковский, Т. Кононенко // Бухгалтерский учет и аудит. – 2004. – № 2. – С.12–14.
- 24.Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. (). Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 1. За ред. С.В. Мочерного. Львів. 2005
- 25.Організація бухгалтерського обліку. Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3- е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 592 с.
- 26.Півторак М. В. Класифікація основних засобів: вітчизняний досвід / М.В.Півторак / Агроінком. – 2006. – № 5. – С. 6–11.
- 27.Рікардо Д. Начала политической экономии и податного обложения / Д.Рікардо. – М. – Л.: Госиздат. – 1929. – 428 с.
- 28.Сафонова К.И., Котельникова Н.В. Обновление и использование основного капитала предприятия в условиях рынка. Владивосток: Изд-во ДВГАЭУ, 2001. 200с.
- 29.Сміт А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А.Сміт. – [Пер. с англ. Е.М. Майборода] / отв. ред. Л.И. Абалкин. – М. – Наука. – 1993. – 570 с.
- 30.Степанов И. Г., Матиевич А. С. Систематизация показателей анализа воспроизводства основных фондов // Вестник Пермского университета. Серия: Экономика. – 2012. – №. 1. С.66-76

- 31.Терещенко Э. Ю., Заргана М.А. Выбор показателей управления перспективным развитием производственно-хозяйственных систем // Экономика і організація управління. 2009. №9. С.13-33.
- 32.Ткаченко Н. М. Бухгалтерский учет на предприятиях Украины с разными формами собственности : [Учеб.-метод. посібн.] / Н.М.Ткаченко. – Киев: «А.С.К.», 1998. – С. 139–204.
- 33.Фролова Т.А. Экономика предприятия: конспект лекций. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2005. URL: http://www.aup.ru/books/m170/3_5.htm (дата обращения: 04.04.2011).
- 34.Чернов В.А. Анализ основного капитала // Аудит и финансовый анализ. 1999. №3. URL: <http://www.cfin.ru/press/afa/1999-3/09.shtml> (дата обращения: 05.03.2011).
- 35.Шульман С. И. Технический прогресс и учет основных фондов. Минск. 1984.
- 36.Янковий О.Г. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства на основі грошових потоків // Вісник соціально-економічних досліджень. – ОНЕУ. – 2017. – № 2-3 (63-64). – С. 70-78.